

Hoofdstuk 9

Het jaar 1963 is bijna voorbij en aan het eind van de opleiding, zien Bintje en ik eruit als volwassen kerels en zijn we gehard, gevormd, gekneed en loyaal aan het socialisme. Wie had dat ooit gedacht!

Tegen het eind van dat jaar moeten we bij de kolonel komen. We salueren en hij bekijkt ons van top tot teen.

‘Zo, jullie verblijf hier, heeft jullie goed gedaan,’ zegt hij, ‘Ik hoor goede berichten over jullie twee, dus nu is het tijd voor de volgende stap.’ Hij pakt een kaart uit de la en vouwt hem open.

‘Kijk,’ zegt hij, ‘dit is Cuba,’ en hij omcirkelt een eiland. ‘Cuba is een bevriende natie, die geleid wordt door Fidel Castro, die er premier is. De Russen hebben er een internationaal trainingscentrum opgezet, waar mannen, zoals jullie, worden opgeleid tot ogen en oren van de Staat. We hebben als Geheime Dienst, de StB, een intensieve samenwerking met de Geheime Dienst op Cuba. De voertaal is Engels, maar op Cuba wordt door de bevolking Spaans gesproken.

Over een week, vrijdag 13 december, vertrekt er een transportvliegtuig naar Cuba. Met dat toestel gaan jullie ook mee. Meld je bij luitenant Novák, die jullie zal begeleiden, ingerukt!’

Een beetje verbouwereerd verlaten wij het kantoor van de kolonel. We weten wel dat we een keer naar Cuba zouden gaan, maar dit komt nu wel erg snel. We vertellen Janof wat er gaat gebeuren.

‘Ik ben jaloers op jullie,’ zegt hij, ‘hier gaat het sneeuwen en vriezen en daar is het twintig graden boven nul!’

Daar heb ik nog niet aan gedacht.

Luitenant Novák, die inlichtingenofficier is, blijkt een aardige man, die al twee keer op Cuba is geweest en die ons voorbereid op onze reis naar en het verblijf op het tropische eiland. Om ons te trainen in het omgaan met de lokale bevolking is de voertaal tussen ons Spaans.

Op een kaart van Cuba laat luitenant Novák ons zien waar de plaats Holguín ligt, de plaats waar wij zullen landen op het militaire vliegveld en de plek daar niet ver vandaan, waar ook het opleidingsinstituut is.

‘Je zult er allerlei nationaliteiten aantreffen,’ zegt hij, ‘vooral veel Russen,

maar ook Noord-Koreanen en Chinezen.'

Voordat we vertrekken, krijgen we elk twee kostuums aangemeten, compleet met vier stelletjes ondergoed, vier witte overhemden, twee blauwe stropdassen, vier paar grijsblauwe sokken en twee paar glimmende zwarte schoenen. Ook krijgen we allebei een nieuw paspoort, waarmee we enkel tussen communistische landen mogen reizen en een horloge met heel veel functies. Er zit onder anderen een zendertje en een ontvanger in.

Bintje kijkt mij aan en zegt: 'Ik vind het niet fijn dat je mij nog Bintje noemt, zeg maar gewoon Jan.'

Ik knik en zie een bijna volwassen man voor mij staan. 'Ik snap het,' zeg ik.

Hoewel Jan en ik onder dwang in deze nare situatie zijn terechtgekomen, ben ik blij dat we de kazerne en het land kunnen verlaten. Behalve Janof heb ik hier geen vrienden gemaakt en eigenlijk is Janof geen echte vriend, maar meer een sympathieke collega. Als we vertrekken naar het vliegveld is er niemand die afscheid komt nemen.

In een militair voertuig, bestuurd door een vrouwelijke soldaat, rijden luitenant Novák en wij tweeën het kazerneterrein af naar het vliegveld nabij de hoofdstad Praag. In de bagageruimte liggen drie reistassen, één van luitenant Novák en twee gloednieuwe tassen van Jan en mijzelf.

We rijden door het prachtige Karlsbad, de stad die we eigenlijk nog nooit goed hebben bekeken, omdat we het kazerneterrein niet af mochten.

Waarom weet ik niet, maar ik heb het lied Runaway van Del Shannon in mijn hoofd. De rit naar het vliegveld duurt anderhalf uur en ik ben best wel gespannen. Het zal mijn eerste vlucht worden.

Ik kijk Jan aan, die naar buiten zit te kijken. Wat is hij volwassen geworden in dat anderhalve jaar en wat staat hem dat kostuum goed.

Zijn blonde krullen zijn kort geknipt en hij heeft een hoekige kaak gekregen. Zijn gezicht is gladgeschoren en zijn neus is lang geworden.

Jan draait zijn gezicht naar mij en lacht, ook blij dat hij weg is van die kazerne. Ik zie een prachtig gebit en hij steekt zijn duim op. De luitenant draait zich half om en zegt: 'Het vliegveld ligt aan deze kant van Praag, dus we komen niet in de stad, maar als je hier terugkomt, moet je er zeker een keer naar toe, is erg de moeite waard.'

Als we bijna bij het vliegveld zijn, zegt hij: 'Kijk daar staat ons toestel.'

We kijken in de richting die hij aanwijst en zien een grijs vliegtuig met rode lijnen en met op de zijkant de tekst "AVIA AV GARGO".

'Ze worden niet meer gemaakt,' zegt hij en wijst naar het toestel. 'Jammer, het is voor mij een toestel waar we als land trots op mogen zijn.'

Wij worden voor een zij-ingang afgezet en na controle van onze paspoorten en na een bezoekje aan de toiletten, kunnen we doorlopen naar de trap van het

toestel. Ik ben onder de indruk van de grootte van het toestel. Als je ze ziet vliegen lijken ze toch een stuk kleiner.

Achter de cockpit is een kleine cabine met zes vliegtuigstoelen. Daar kunnen wij zitten. Onze bagage wordt overgenomen door iemand van Avia en klem gezet in de buik van het toestel, die volgestouwd is met kisten, dozen en allerlei andere spullen, die stevig geborgd zijn. De twee piloten en een boordwerktuigkundige zitten al in de cockpit en een van de piloten is in gesprek met de verkeerstoren. De trap wordt weggereden en even later taxiëert het toestel naar de startbaan.

We sjoeren de gordels vast en terwijl ik de leuningen van de stoel stevig vasthoudt en mijn adem inhoud, worden we in de rugleuning geduwd zodra het vliegtuig met hoge snelheid en met een zwaar bromgeluid, rond elf uur in de ochtend, opstijgt. Ik blaas mijn adem uit en zie door het raampje het land verdwijnen, dat ons naar de vrijheid had moeten leiden, maar dat ons in zijn beklemmende greep heeft gekregen. Het zicht wordt door de wolken weggenomen.

‘We kunnen nu wel gaan slapen,’ zegt de luitenant, ‘over twaalf uur landen we op Cuba.’

We krijgen dekentjes aangereikt en de stoelen gaan in de slaapstand. Door het monotone gebrom val ik al gauw in slaap en ik droom dat ik op een trekker zit, die op een lang pad door een bos rijdt. Aan het einde van het pad staat mijn moeder met een stapel boterhammen, maar hoe hard ik ook rijdt, ze komt niet dichterbij.

Met een schok wordt ik wakker en realiseer me dat ik hoog boven de oceaan vlieg. De luitenant en Jan slapen. Ik sta op en ga de cockpit binnen. De piloten en de man van Avia zijn aan het kletsen. De piloot wijst op een lege stoel. ‘Ga daar maar zitten,’ zegt hij in het Engels. Ik ben onder de indruk van alle meters en knoppen. Vóór mij zie ik door de smalle ramen alleen maar water en wolken. De bemanning spreekt over de plannen van de Verenigde Staten om een bemande vlucht naar de maan te maken.

‘Ik denk,’ zegt een van de piloten, ‘dat de Sovjet-Unie er eerder zal zijn, want de Rus Joeri Gagarin heeft vorig jaar april al een ruimtereis gemaakt.’ ‘Koffie?’ vraagt de Aviaman en zonder het antwoord af te wachten, staat hij op en schuift een luik in de wand naar beneden. Een koffieapparaat wordt zichtbaar waarop een merkplaatje met het woord “Cafétiere”.

Niet veel later hebben we een beker hete koffie, die erg lekker is. Ik loop terug naar mijn vliegtuigstoel, waar de luitenant en Jan ook wakker worden en koffie krijgen van de Aviaman. De luitenant kijkt op zijn horloge.

‘Zes uur tijdverschil met Cuba,’ zegt hij, ‘dus het is daar nu één uur.’

We zetten onze horloges terug en moeten nog zo’n vier uur vliegen.